

KNOPP IMRE

„Szívemben négyszólamú ének zeng: ember-szeretet, igazság, szabadság és béke.”

1905. április 14-én született Budapesten, a Ferencvárosban. Apja kárpitó-tapétázó segéd volt, édesanyja varrónő. Huszonhét éves koráig a Liliom utca 2. számú házban lakott. Az üvegyiparban lett tanonc, majd apjánál — aki közben önálló kisiparosná vált — kitanulta a tapétázómesterséget, majd az Egyesült Izzóba ment dolgozni. Tudatosan törekedett arra, hogy nagyüzemi munkások között éljen, részben a mozgalom, részben pedig az írás miatt, amihez már gyermekkorában vonzódott.

Akik ismerték, úgy emlékeznek vissza rá, mint tiszta tekintetű, vonzó, sokoldalúan tehetséges, vidám fiatal emberre. Sorsa korán összefonódott az elnyomottak sorsával. A munkások nyelvét beszélte. Igen korán kezdett el olvasni, s magánúton komoly műveltségre tett szert, németül és angolul is tudott.

1927-ben került kapcsolatba a munkásmozgalommal. Korábban a fiatal irodalmárok társaságát kereste. A húszas évek vége felé részt vett az *Út* irodalmi társaság megalapításában. A Kálvária téri kávéházban ültek össze esténként, majd a Bristolban rendeztek teaesteket. Ezeken részt vett — mondja felesége, Balázs Anna — Brichta Cézár fiatal költő, Benedek Imre, a zenész Sárosi fivérek, Baróti György ügyvéd és zeneszerző, Remsey Tóth Sándor, aki festett és verseket is írt, Tábori Pál, Szinétár György, Bátori Irén és mások. Egy részük később megalakította a *Balassi Bálint* irodalmi társaságot. A társaságnak már volt valami kapcsolata a munkásmozgalommal. Vajda László, aki szintén közéjük tartozott, 1927-ben egyszer azzal a kéréssel fordult fel Knopp Imrét, hogy kellene írni egy kórusverset az alakulóféltben levő *Barátság* ifjúságkórus számára. Knopp vállalta a megbízatást. Elvállalta, hogy megszervezi és vezeti a VIII. kerületi szociáldemokrata pártszervezet 42 tagú kórusát. Tíz éven át vezette a kórust, mely két részből állt: szavalókórusból és színjátszó gárdából.

Hogy mit jelentett a kórus, és mit jelentett ez a tíz esztendő, legelőbb a kórus egykori tagjai, Knopp Imre barátai tudják elmondani.

— Egyszer a szociáldemokraták — meséli Révész Ferenc, aki a kórus tagja volt — nagygyűlést tartottak a Tattersallban a délelőtti órákban. Néhány kommunista rázendített az Internacionáléra, s a rendőrök percek alatt szétverték a mintegy tízenkétezes tömeget. Knopp azt mondta — s ez egész magatartását jellemzi: „Egyszer eljön majd az a tízperc, amikor a tömeg veri szét a tetőtől talpig vasba öltözött ellenforradalmat.”

„Öntötte magából a kisebb szatírákat, az ellenséget nevetségessé akarta tenni. Általában a történelmi igazságszolgáltatással fejezte be jeleneteit. Mondanivalóját az aktuális politikai eseményekbe ágyazta. Az egyik jelenetben például név nélkül arra céloztak, amit Gömbös mondott, hogy tudniillik „Budapest — fürdőváros”. Erre Knopp, hogy a nyomort illusztrálja, így egészítette ezt ki: „Budapest fürdőváros... ahol az emberek a hidakról a Dunába ugranak.”

Boross Elemér *Forgószél* című darabjában — melyet a horthysta cenzúra betiltott, s a szerzőt valószínűleg a darab miatt tartóztatták le — Révész Ferenc játszotta a főhőst. Ma is élénken emlékszik a Knopp rendezte előadásra, melynek fő mondanivalója az volt, hogy Horthy-Magyarországon tisztességes embernek nincs életlehetősége.

Knopp Imre rendkívül fontosnak tartotta, hogy kultúrgárdájának tagjai olvassanak, műveljék magukat. Tanfolyamokat szervezett számukra kiváló előadók-kal (Csömöri József, Hoffmann Árpád, Justus Pál, Szegő István, Tiszay Andor, Totis Béla, Vértés Jenő és mások). Az volt a véleménye, hogy nem lehet magas színvonalú előadást tartani, ha a szereplők nem műveltek és nem tájékozottak.

Knopp lényegesen könnyebben el lehetett volna, ha csak egy jöttányit is enged elveiből, de ő megközelíthetetlen volt, s vállalta a konzekvenciákat. Kevés ilyen ember élt a mozgalomban” — fejezte be emlékei felidézését Révész Ferenc.

Berkó Pál, a kórus másik tagja jól emlékszik a Knopp által írt *Nyilas-operá*-ra, melyet 1936 szilveszterén mutattak be a Nyomdász Szakszervezet Kőlcsey utcai kultúrtermében. Az „opera” nevetségessé tette a nácikat, Hitlert és a nyilas pártot.

Balázs Anna elmondja, hogy egy évtizeden át szinte nem volt olyan munkás-összejövetel, ahol a kórus fel ne lépett volna. Egy alkalommal például, mikor a vasasoknál főpróba címén már harmadszorra tartották meg előadásukat, riadóautóval jött ki a rendőrség, hogy összeszedje az embereket. A színházba ezerötszáz ember fért be, de ez alkalommal a lépcső is tele volt érdeklődőkkel. 1932-ben, Sallai és Fürst halálra ítélesekor a kórus tagjai udvarról udvarra jártak és énekeltek, olyan dalokat – Knopp költésében –, melyek a két kommunista megmentéséért indított akcióban való részvételre mozgósítottak.

Knopp egyszer a fejébe vette, hogy elviszi csoportját Bécsbe. Mivel honoráriumuk és egyéb pénzüik nemigen volt, de villamosköltséjük igen, elhatározták, hogy ezt a pénzt gyűjtik össze a bécsi útra. Knopp annyira tudta lelkesíteni azokat, akik közel álltak hozzá, hogy végül is összegyűjtötték mintegy ötven ember egyestendei gyaloglással keservesen megtakarított villamospénzét, és 1932-ben együtt mentek Bécsbe, ahol az Eszperantista Szövetség nemzeti kongresszusának megnyitó diszülésén néhány eszperantó vers után *Ady A grófi szérűn* és Toller *Requiem* című műveit szavalták, magyarul. A hatás, annak ellenére, hogy a nyelvet ott nem értették, döbbenetes volt. A hallgatóság felállva percekig tapsolt, s a kórusnak még három verset kellett elmondania ráadásként.

Móricz Zsigmond is igen jó véleménnyel volt Knopp Imréről.

Veres Péter szintén ismerte, „arra emlékszem, hogy jó proletárverseket írt” – mondja.

Az apró mozaikokból egy rendkívül gazdag egyéniség rajza bontakozik ki: kórusvezető és színházi rendező, költő és színész, szindarabíró és szemináriumi előadó, akinek a mozgalmi munka mellett, illetve ezzel szoros összefüggésben két szenvedélye volt: a fizikai munka és az irodalom.

Az első helyen mindig a mozgalom állt számára. Felesége emlékszik egy beszélgetésre, mely József Attila és Knopp Imre között zajlott le az Abbázia kávéházban: „Imre, tanulnod kellene, nem csak mindig plakátverseket írni” – mondta József Attila. Mire Knopp jókedvűen, minden sértődöttség nélkül azt válaszolta: „Az utókorral ráérek foglalkozni, most erre van szükség.”

„Most erre van szükség.” Talán ez az a mondat, mely a legkifejezőbbben, a legpontosabban magyarázza meg Knopp Imre rövid, ám annál gazdagabb életútját, és segítségünkre van abban, hogy irodalmi munkásságát beleillesszük a kor társadalmába.

Irodalmi munkássága: versei, aktuális jelenetei, elbeszélései, satirikus írásai mind amellettt tanúskodnak, hogy élete értelmének, fő tartalmának a párt által kitűzött célokért vívott *harcot* tartotta. Versei – mint annyi kortársáé is – a jelenség-értékű költészet körébe tartoznak. A kulturális munka s ezen belül a költészetet csak alárendeltje, segítője a politikai harcnak, de hasznos, mozgósító segítője. A különböző rendezvények a munkások viszonylag nagy tömegeit vonzották, s egy-egy vers, különösen a szavalókórusok előadásában jobban hatott, mint egy kitűnő újságcikk, vagy egy jól felépített politikai előadás vagy szeminárium. Nem véletlen, hogy annyi munkásköltő bukkan fel épp e korban, különösen a harmincas években, s a baloldali lapok tele vannak szocialista tartalmú, agitatív versekkel. E versekben jól sikerült, frappáns, találó képek vegyülnek dilettáns sorokkal. Naturalizmus és szentimentalizmus, hatásos szimbólumok, plasztikus ellentétek állnak a napi politika szolgálatába, a mozgalom akkor aktuális propaganda- és agitációs jelszavainak megfelelően. Brichta Cézár, Ember Ervin, Erg Ágoston, Lantos Béla, Mankó József, Pápa József, Pernecki Mihály, Sebes Árpád, Szigeti Lajos, Tihanyi Ernő, Varga Ferenc és még sokan mások illeszthetők bele ebbe a sorba. Bár tehetőségük különböző, s többnek közülük van egy-egy igazán művészi és maradandó verse, irodalmi munkásságuk egészét tekintve mégis a jelenség-értékű, az illusztratív költészet fogalomkörébe tartozik, abba a költészetbe, amely nem tudott eljutni – különböző okok folytán – egészen az igazi költészet síkjára.

A tematika általában rokon a legnagyobb szocialista költők tematikájával. De az igazi költő kezében a téma mindig csak ürügy. Mint látni fogjuk, Knopp Imre néhány versének tematikája szinte teljesen azonos gondolatilag József Attila egy-egy versének tartalmával – némelyikben Knopp időben meg is előzte József Attilát –, de ez csak tematikus azonosság. József Attila költészetében, nagy forradalmi verseiben, *A város peremén*, *Lebukott*, *Szocialisták* című költeményeiben együtt van minden eredmény, amit a modern huszadik századi líra alkotott. József Attila összegyűjtött és magába szívott mindent abból, amit olvasott, de egészen mást, újat alkotott belőle. Talán ez is oka, hogy nem fért bele kora felfogásába. Ilyen témájú verseket több szocialista meggyőződésű költő írt, nem is voltak tehetség híján, de nem tudták megközelíteni az ő művészi kifejező erejét. Az ő költészetében a marxista filozófia megtermékenyítő hatása érvényesül, filozófiai szintre emeli a költészetet, mondánivalóját egyéni, általános emberi és társadalmi relációban tudja kifejezni és igazi modern költészetté lényegíteni.

Knoppnál a téma nem ürügy, ő a témát egy meghatározott célból dolgozza fel:

használni akar a mozgalomnak, és használ is. Ezt nyíltan vallja, s ez tisztességes dolog. Mozgalmi propagandista, kultúr munkás akart lenni, és volt is gondolkodni kezdő ifjúkorától, korai, erőszakos haláláig, s ezt tehetségesen és tisztességesen csinálta.

Nagy érdeme, hogy azon túl, hogy munkásmozgalmi propagandista volt, mint költő is hozzatott a maga színes, gazdag egyéniségével a szocialista költészethez, ezen belül a magyar költészet egészéhez. Több mint egy évtizeden keresztül szolgált a mozgalmat a szó szoros értelmében, s jelentősége, hogy tudott harcra mozgósítani. Első volt a magyar munkásmozgalmában, aki „spanyol” verseivel szenvedélyes szolidaritás érzést ébresztett a munkásokban.

Valóban, egész élete azt bizonyítja, hogy mindig elsősorban a mozgalom érdekei lebegtek szeme előtt. Pedig sok mindent szeretett volna. Nagyon szeretett vándorolni, járni a várost és az országot, a falvakat; megismerkedni új tájakkal, új emberekkel. A zene, a hangversenyek, a tárlatok – részt vett a Derkovits-kiállítás rendezésében a Magdolna utcai vasasszékházban – mind érdekelték. De ilyesmire igen kevés ideje jutott. Az olvasásra sem sok, bár nagyon szeretete Darvas József, Móricz Zsigmond, Veres Péter és Féja Géza írásait. Darvas *Fekete kenyér* című regényét például az ő ifjúsági csoportja árulta 1934-ben. A költők közül Ady és József Attila, Villon és Rimbaud álltak hozzá a legközelebb.

Két verseskötete jelent meg. Az *Elindulás* 1937-ben, a *Ne csak énekeljetelek* pedig egy esztendővel később, mindkettő a szerző saját kiadásában.

Az *Elindulás* 22 verset tartalmaz. Az *Ajánlás* című a költő ars poeticájának ad hangot. „Idegen szépségről én nem dalolhatok” – írja. A külváros életét, az utca, a bérház, a nincstelenek életét vizsgálja e versekben, hűen, reálisan, a részletek jó megfigyelésével. (*Gyárilány, Hőfehérke, A jó hivatalnok.*) Hangja tárgyilagos, szelíden ironikus. De néha felcsendül egy-egy erőteljesebb hang is: „...Hej mosónők! / itt a Terézvárosban, Budán és mindenütt / Egyszer majd kipállott kezeitekbe / adjuk ezt a piszkos világot. / Mossátok ki! Mossátok ki! / hogy soha többé szennyes ne lehessen!” (Mosónők.)

Gyermekkori emléke fűzte a faluhoz. Az első világháború idején – négyen voltak otthon gyerekek – Diósjenőre került egy gyermeküdülőbe. Egy napon, amikor nagyon éhes volt, átszökött a kerítésen az intézet melletti parasztdvarba, s mohón ette az éretlen, zöld szilvát a fáról. A ház gazdája, a fiatal paraszttasszony megsajnálta, gondjaiba vette, s attól kezdve, míg iskolás volt, minden nyarat Lidi néniéknél töltötte. Részt vett a paraszti munkában, megismerte és megszerette a falusi embereket, a jószívűségüket, józan értelmüket. Ez a rokonszenv és szeretet csendül ki több verséből:

...Nem haragszik, de eljön a városba,
majd mégegyszer, vígan és dallal.
Feltöri az utcákat, a kövezetet,
S az aszfaltot beveti maggal!”

(Paraszt)

...A szomszédos tagon folyik a munka,
egy halott béresért nem állhat meg senki,
kifosztott paraszt a kifosztott tarlón
és holtában is más földjét öleli.

(Halott a tarlón)

Kisfiához írt *Bölcsődal*-ában ars poeticájának alapvető gondolatát fejezi ki: Allást kell foglalni, harcolni, tenni kell:

...Ha felébredsz, tanítok egy új éneket
és együtt daloljuk: munkát! kenyeret!

De ébredj, hogyha felcsendül az ének,
légy bírása egy átkos nemzedéknek,
mely veled aludt.

Aludt!
mikor tenni kellett volna!

A *Literatúra* című folyóirat *Lirikusok 1938-ban* című cikkében négy költőről ír ismertetést: Gereblyés László, Forgács Antal, Varga Ferenc és Knopp Imre verseskötetét bírálja. Knopp *Elindulás* című kötetéről a következőket írja: „Knopp Imre a külvárosi legendák költője, a nyomor énekes. A természet szépségeit nem veszi észre, mert szemét lekötö az aszfalt, melyen elnyúlt cipőket és elhullajtott cigarettavégeket markoló, kérges kezeket lát csak. Az öröm zenéjét nem hallja meg, mert fülét betölti a nyomorgók jajja, a gyermeksírás és a beteg tüdők zihálásának hangja. Keserű, vádoló versei megrázóak. Egyetemes felelősségérzetről és határozott formakészségről tanúskodnak.”

A *Szép Szó* 1938 márciusi számában Karinthy Gábor bírálja a kötetet Kőmíves Lóránt, Sztojka László és Szombati Sándor verseinek ismertetése után: „Ezt a verses-könyvet helyeztem utolsónak, mint a legsikerültebbet a négy közt. Tényleg: mint verseskönyv is a maga egészében a legsikerültebb köztük... Sőt: inkább mint összhatás... Mert az egyes versekkel Knoppnál is baj van. Mondanivalója neki is van, ő szociális tendenciájú költő. Viszont négyük közül ő a legkulturáltabb... Némelyik verse igen kerek, poentes, hangulatos. Látja a várost és a városról ír. Tipikusan városi költő. Úgy hiszem: fejlődés előtt áll.”

Ne csak énekeljete című, második kötetét a horthysta Magyarországból több ízben kitiltott párizsi *Szabad Szó*-ban Kormos Pál ismertette.

Ebben a kötetben is, mint az előzőben, a zsánerképek, a leírások az erősebbek. Az *Öreg munkás*, a *Mosodai lány*, az *Ablaktisztító* egy-egy találó kép a nagyváros elnyomottjairól. Sok pontos, apró megfigyelés van e versekben, sokszor egészen szűkszavúan, tárgyilagosan sejtet nagy emberi tragédiákat:

...Néha a falakra fröccsen a vére,
kítárt karokkal a mélybe zuhan.
Kiderül, hogy hat gyereke van
és harminchat fillér az órabére.

(Állványozó)

Több mint kétezer kéziratot őriz Knopp Imre felesége. Az első dátum 1925, de találunk olyan verseket is, melyek korábbi keletkezésre engednek következtetni.

József Attila költészetét Knopp Imre 1933 táján ismerte meg. Sok versét olvasva érezzük, hogy a tematika, a gondolatvilág, az eszmei mondanivaló nagyon közel áll József Attilához. József Attila 1933 nyarán írta *A város peremén* című nagy költeményét, Knopp *Külváros*-a néhány évvel korábban született. József Attila *Lebukott* című költeménye és Knopp Imre *Kezek* című börtönverse is azonos gondolatvilág szülötte: a proletárszolidaritásé. Knoppé korábban íródott, s mikor először hallotta a *Lebukott*-at szavalni, spontán felkiáltott: „hisz az én börtönversem is ezt fejezi ki”.

A külváros, a jasszok, az elesett ember állandóan visszatérő motívuma.

Mint boldog őszám, *Villon* című verse is mutatja, szerette és értette a nagy francia költőt. Hatását több versén érezzük, így például *A jasszok balladája* vagy az *Ima a csavargóért* című verseken.

Kosztolányi műfordításait rögtön a könyv megjelenésekor megvette, ebből ismerte meg Rimbaud-t, akinek verseit nagyon megszerette. A *Kenyérlesők* című költemény hangulatát érezzük Knopp *Henteskirakat*-át olvasva:

„Drága fehérzsiradékból
formázták a téli tájat,
töppörtyűhegy tetejére
felraktak egy fél sült májat...
kívülről vad, éhes szemek
ott benn csillog minden vágyuk,
a szívükben keserűség,
s szájszélükre fagy a nyáluk.

(1931)

Nagyon szerette Adyt, sok versét tudta, szavalta. Hatott is rá, ezt tanúsítják *A tükör* és *A sötétségről* című versek.

A *mellékutcák dalá*-t olvasva, Ady Endre *Az utca éneke* című gyönyörű versének zenéje csendül fel bennünk:

„Holnap tán égi dal lesz a rege,
De föld-robaj az utca éneke” –

Knopp versének utolsó szakasza így szól:

De egyszer más szövege lesz a dalnak
A mellék-utcák körutakra futnak
És népük egyszer furcsa dalba fog
Reszketetek meg úri házsorok
Millió ököl ver taktust és zenét
A mellék-utcák tisztult énekét.”

A spanyol polgárháborúról írt versei, az *Ének 112-ről*, a *Madridi plakát*, a *Külföldi madridi hölgyek* s végül az *Ének Pedróról* rendkívül jelentősek voltak a munkásmozgalom szempontjából, három esztendőn át – 1936-tól 1939-ig – szavalták a különböző kultúrelőadásokon, mindig dübörgő taps kíséretében.

1942-ben a nemzeti ellenállásban való tevékeny részvétele miatt kivitték a 401-es különleges büntetőszázaddal – Kossa Istvánnal, Goldmann Györggyel és sok

más harcos munkásmozgalmi emberrel együtt – a Szovjetunióba. Még előzőleg Erdélyből írta kisfiához utolsó levelét, melyből Fučík *Üzenet*-ének szívszorogató hangját érezzük:

Kedves Kis fiam!

Mindennap megkérdezem, hogy mikor engednek haza Hozzád, de senki sem felel rá. Én is jó kisfiú vagyok, én is szépen kérdezkédelem, de mégsem engednek: én nemcsak megeszem, de meg is főzöm az ebédet. A konyhán most heten vagyunk, akárcsak a mesebeli törpék, egyikünk fát vág, a másik vizet hord, a harmadik babot szemez, a negyedik rántást csinál, az ötödik megkeveri, a hatodik megszózza, a hetedik megteríti és szomorú apád mosolyogva tálalja ki a mindennapi babot. Én is szeretem az Anyukát és a Nagymamát, én a világ összes Anyukáit és Nagymamáit szeretem, és mondom nekik, hogy ne sirjanak, majd visszajönnek a fiúk Északról, Keletről, Nyugatról és Délről, de ha mégsem jönnek mind vissza, az nem az én bűnöm lesz, Fiam! Én is vigyázok a Jánoskára és Terád és mindennap elatlak. Agyamban ugyanis – amely kísértetiesen hasonlít Hamupipóke koporsójára (de itt üvegfedél helyett oláh rongyos takarók vannak felettem) a párnám alatt egy egércsalád fészkelte be magát, egy egérmama, a két kis fiával (apjuk ki tudja, merre van?) az egyik cincogó kicsit, amelyik mindig sír, Jánoskának neveztem el, a másik rakoncátlan kis egérnek András a neve, mondom minden este én altatom el őket, miután megettetem őket sajttal és komiszkenyérrel. Én is nagyon szeretnék menni veled túrára trolleybuszon, a Kevélyre. A kabátommal egy kis baj van, az anyémet nem varrta meg az Anyukám, és így rongyokban csüng rólam. Csizmásan gázolok át a répaföldeken és szakállas, elvadult képpemmel pontosan úgy nézek ki, mint mesekönyvedben Rühbezahl. Én is fényképpel alszom el minden este, de álomom ettől csak szebb lesz, de nem nyugodtabb. Szívemben négy szólamú ének zeng: emberszeretet, igazság, szabadság és béke: de nem hallja senki. Én is sokszor csókollak, kis Fiam, köszönöm, hogy levelet írtál nekem, most aptó örömeik díszítik Apád életét.

Kentelke, 1940. XI. 1.

Erezte, tudta, hogy ő maga már nem fogja megérni azt a jövőt, melyért egész életében harcolt. De azt is tudta, hogy a fasizmust legyőzik:

*Míg voltál, úgy éltél, mint egy kurtizán
Mohón, könnyelműen és cinikusan;
Most burjánzó gyom és futó por nyomán
Keresem, életed emléke hol van?*

*Sorsod példa lesz, értékes tanulság
Arra, hogy egy földrész akkor lesz halott,
Ha népei felejtik, mi a Szabadság
És máglyára küldik a Gondolatot.*

(Epitafium Europaes 1942.)

Kossa István a 401-es büntetőszázadról írt visszaemlékezésében, ha csak néhány sorban is, de méltó emléket állít a kommunista költőnek. Május elseje bűntetőtáborbeli megünneplésével kapcsolatban így ír róla: „Este Katz Miki Kőbányáról Knopp Imrével, a jó nevű proletárköltővel szobánkban olyan bensőséges ünnepélyt rendezett, hogy az dicséretére vált volna bármelyik jó nevű együttesnek is. Munkásindulókat éneklünk, József Attila, Ady, Petőfi forradalmi költeményeit szavaljuk halkán, de annál több tüsszel és érzéssel...”

S mikor a *Népszava* 1942. április 26-i számát olvassák együtt, benne a szociáldemokrata párt vezetőségének a munkásosztályhoz intézett felhívását május elsejével kapcsolatban, hogy teljesítse kötelességét, ismét viszatér Knopp Imrére: „...káromkodva vágta földhöz a lapot. – Teljesítsük kötelességünket? Kinek? Ezeknek?”

A könyv egy-egy sora rávilágít nem csak politikai, hanem emberi arculatára is. „...elestem. Knopp Imre mosdatott fel...” „...Knopp Imre és Kovács Miklós itt a csoport lelke...”

Végül megtudjuk Kossa könyvéből, hogy 1942. szeptember 11-én, takarodó után Rotyits főtörzsőrmester parancsot adott tíz munkaszolgálatos összeszedésére és elvezetésére. Közöttük volt Knopp Imre is...

Emlékét őrzi több száz kéziratos vers, színdarab, jelenet és barátai nagyrabecsülése, szeretete, hűsége. A Köztársaság téri párház kapuja alatt pedig Kulich Gyula és Ságvári Endre mellett emléktábla hirdeti a munkásosztályhoz halálig hű, mártírhálált halt kommunista költő, Knopp Imre nevét.

MARKOVITS GYÖRGYI